

Resource: Termini muhimu (unfoldingWord)

License Information

Termini muhimu (unfoldingWord) (Swahili) is based on: unfoldingWord® Translation Words, [unfoldingWord](#), 2022, which is licensed under a [CC BY-SA 4.0 license](#).

This PDF version is provided under the same license.

Termini muhimu (unfoldingWord)

E

Edeni, Edomu, Efeso, Efodi, Efraimu, Efrathah, Ekroni, Elamu, Eleazari, Elekeza, Eliakimu, Elisha, Eliya, Elizabeti, Engedi, Enzi, Esau, Esta, Ethiopia, Ezekieli, Ezra

Edeni

Uhalisia:

Katika nyakati za kale, Edeni ilikuwa eneo lililokuwa na bustani ambapo Mungu aliweka mwanamume na mwanamke wa kwanza waishi.

- Bustani ambamo Adamu na Hawa waliishi ilikuwa sehemu tu ya Edeni.
- Mahali halisi pa eneo la Edeni halijulikani kwa uhakika, lakini mito ya Tigris na Eufrati ilipitia humo.
- Neno 'Edeni' linatokana na neno la Kiebrania linalomaanisha 'kufurahia jambo sana.'

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Adamu, Mto Eufrati, Hawa)

Marejeleo ya Biblia:

- [Ezekiel 28:11–13](#)
- [Mwanzo 2:7–8](#)
- [Mwanzo 2:10](#)
- [Mwanzo 2:15](#)
- [Mwanzo 4:16–17](#)
- [Yoeli 2:3](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H5729, H5731

Edomu

Uhalisia:

Edomu lilikuwa jina lingine la Esau. Eneo aliloishi pia lilijulikana kama "Edomu" na baadaye, "Idumaya." "Waedomi" walikuwa wazao wake.

- Eneo la Edomu lilibadilisha maeneo kwa muda. Awali, lilikuwa Kusini mwa Israeli na hatimaye likapanuka hadi kusini mwa Yuda.
- Katika kipindi cha Agano Jipy, Edomu ilijumuisha nusu ya kusini ya jimbo la Yudea. Wagiriki waliiita "Idumaya."
- Jina "Edomu" linamaanisha "nyekundu," ambalo linaweza kumaanisha kwamba Esau alikuwa na nywele nyekundu alipozaliwa. Au linaweza kumaanisha mchuzi wa dengu nyekundu ambao Esau alibadilisha haki yake ya mzaliwa wa kwanza kwa ajili yake.
- Kwenye Agano la Kale, nchi ya Edomu inatajwa mara nyingi kama adui wa Israeli.
- Kitabu chote cha Obadia kinahusu maangamizi ya Edomu. Manabii wengine wa Agano la Kale pia walitoa unabii wa maangamizi dhidi ya Edomu.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinzi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: mpinzani, haki ya kuzaliwa, Esau, Obadia, nabii)

Marejeleo ya Biblia:

- [Mwanzo 25:30](#)
 - [Mwanzo 32:3](#)
 - [Mwanzo 36:1](#)
 - [Isaya 11:14-15](#)
- [Yoshua 11:16-17](#)
- [Obadia 1:2](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H0123, H0130, H8165, G24010

Efeso*Uhalisia:*

Efeso ilikuwa mji wa kale wa Kigiriki kwenye pwani ya magharibi ya nchi ambayo sasa ni Uturuki.

- Katika enzi za Wakristo wa mapema, Efeso ilikuwa mji mkuu wa Asia, ambalo lilikuwa jimbo dogo la Kirumi wakati huo.
- Kutokana na eneo lake, jiji hili lilikuwa kituo muhimu cha biashara na usafiri.
- Hekalu maarufu la kipagani kwa ajili ya kuabudu mungu wa kike Artemi (Diana) lilikuwa huko Efeso.
- Paulo aliishi na kufanya kazi Efeso kwa zaidi ya miaka miwili, kisha akamteua Timotheo kuwaongoza waumini wapya huko.
- Kitabu cha Waefeso katika Agano Jipyu ni barua ambalo Paulo aliwaandikia waumini wa Efeso.

(Mapendeleko ya tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Asia, Paulo, Timotheo)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Wakorintho 15:32](#)
- [1 Timotheo 1:3](#)
- [2 Timotheo 4:11-13](#)
- [Matendo 19:1](#)
- [Waefeso 1:1](#)

Data ya Neno:

- Strong's: G21790, G21800, G21810

Efodi*Ufafanuzi:*

Efodi ilikuwa vazi linalofanana na aproni ambalo lilivaliwa na makuhani wa Israeli. Lilikuwa na sehemu mbili, ya mbele na ya nyuma, ambazo ziliunganishwa pamoja kwenye mabega na kufungwa kiunoni kwa mkanda wa kitambaa.

- Aina moja ya efodi ilitengenezwa kwa kitani safi na ilivaliwa na makuhani wa kawaida.
- Efodi iliyovaliwa na kuhani mkuu ilikuwa imeshonwa kwa ustadi kwa kutumia nyuzi za dhahabu, buluu, zambarau, na nyekundu.
- Kifuko cha kifuani cha kuhani mkuu kilikuwa kimefungwa mbele ya efodi. Nyuma ya kifuko cha kifuani kulihifadhiwa Urimu na Thumimu, ambazo zilikuwa mawe zilizotumika kumuuliza Mungu mapenzi yake katika masuala fulani.
- Hakimu Gideoni kwa upumbavu alitengeneza efodi ya dhahabu, na ikawa kitu ambacho Waisraeli waliabudu kama sanamu.

(Tazama pia: kuhani)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Samweli 2:18-19](#)
- [Kutoka 28:4-5](#)
- [Hosea 3:4](#)
- [Waamuzi 8:27](#)
- [Kitabu cha Walawi 8:7](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H0641, H0642, H0646

Efraimu*Uhalisia:*

Efraimu alikuwa mwana mdogo wa Yosefu. Wazao wake, Waefraimu, waliunda moja ya makabila ya Israeli.

- Jina Ephriam linasikika kama neno la Kiebrania linalomaanisha "kufanya kuwa na matunda."
- Kabilia la Efraimu lilikuwa mojawapo ya makabila kumi yaliyoko katika sehemu ya kaskazini ya Israeli.
- Wakati mwingine jina Efraimu linatumika katika Biblia kurejelea ufalme mzima wa kaskazini wa Israeli (kama vile jina Yuda linavyotumika wakati mwingine kurejelea ufalme mzima wa kusini wa Israeli).

(Mapendekezo ya tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Yosefu, Manase, Ufalme wa Israeli, Makabila Kumi na Mawili ya Israeli)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Mambo ya Nyakati 6:66-69](#)
- [2 Mambo ya Nyakati 13:4-5](#)
- [Ezekieli 37:16](#)
- [Mwanzo 41:52](#)
- [Mwanzo 48:1-2](#)
- [Yohana 11:54](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H0669, H0673, G21870

Efrathah*Uhalisia:*

Jina "Efrathah" linarejelea ukoo wa Yuda pamoja na eneo walilokaa, ambalo lilikuwa katikati ya mji wa Bethlehemu. Wakati mwingine jina hilo hupunguzwa kuwa "Efrata."

- Kabilia la Efrathah linaweza kuwa lilipata jina kutoka kwa mwanamke aliyeitwa "Efrathah," ambaye alikuwa mke wa Kalebu na nyanya wa waanzilishi wa miji ya Kiriath-Yearimu, Bethlehemu, na Beth-Gaderi (1 Mambo ya Nyakati 2:50-51).
- Miji ya Bethlehemu (Mwa 35:19; 48:7) na Kirjath-Yearimu (Zaburi 132:6) wakati mwingine yote hujulikana kama "Efrathah."
- Raheli alifariki njiani akielekea kwenye mji uitwao "Efrathah."
- Inawezekana kulikuwa na mji mwingine ulioitwa "Efrathah" kaskazini zaidi karibu na Rama, na kwamba Raheli alizikwa karibu na hapo (1 Sam 10:2; Yer 31:15).

(Mapendekezo ya tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Bethlehemu, Boazi, Kalebu, Daudi, Israeli)

*Marejeleo ya Biblia:**Data ya Neno:*

- Strong's: H0672, H0673

Ekroni*Uhalisia:*

Ekroni ulikuwa mji mkuu wa Wafilisti, ulioko maili tisa kutoka Bahari ya Mediterania.

- Hekalu la mungu wa uongo Baali-Zebubu lilikuwa Ekroni.
- Wakati Wafilisti walipoliteka Sanduku la Agano, waliipeleka hadi Ashdodi na kisha kulihamisha hadi Gathi na Ekroni kwa sababu Mungu aliendelea kusababisha watu kuugua na kufa katika mji wowote ambao sanduku lilipelekwa. Hatimaye, Wafilisti walirudisha sanduku hilo kwa Israeli.
- Wakati Mfalme Ahazia alipoanguka kupitia paa la nyumba yake na kujueruhwiwa, alikosea kwa kutaka kujua kutoka kwa mungu wa uongo Baali-Zebubu wa Ekroni kama angekufa kutokana na majeraha yake au la. Kwa sababu ya dhambi hii, Mungu alisema kwamba angekufa.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Tafsiri ya Majina)

(Tazama pia: Ahazia, Sanduku la Agano, Ashdodi, Beelzebuli, Mungu wa Uongo, Gathi, Wafilisti)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Samweli 5:10](#)
- [Yoshua 13:2-3](#)
- [Waamuzi 1:18-19](#)
- [Zekaria 9:5](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H6138, H6139

Elamu*Uhalisia:*

Elamu alikuwa mwana wa Shemu na mjukuu wa Nuhu.

- Wazao wa Elamu walijulikana kama "Waelamu," na waliishi katika eneo lililojulikana pia kama "Elamu."
- Eneo la Elamu lilikuwa kusini-mashariki mwa Mto Tigri katika eneo ambalo sasa ni magharibi mwa Iran.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Noa, Shemu)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Mambo ya Nyakati 1:17-19](#)
- [Matendo 2:9](#)
- [Ezra 8:4-7](#)
- [Isaya 22:6](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H5867, H5962, G16390

Eleazari*Ukweli:*

Eleazari lilikuwa jina la wanaume kadhaa katika Biblia.

1. Eleazari alikuwa mwana wa tatu wa ndugu ya Mose, Aroni. Baada ya Aroni kufa, Eleazari akawa KUHANI MKUU katika Israeli.
2. Eleazari pia lilikuwa jina la mmoja wa "mashujaa" wa Daudi.
3. Eleazari mwingine alikuwa mmoja wa mababu wa Yesu.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Aroni, KUHANI MKUU, Daudi, mwenye nguvu)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Mambo ya Nyakati 24:3](#)
- [Waamuzi 20:27-28](#)
- [Hesabu 26:1-2](#)
- [Hesabu 34:16-18](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H0499, G16480

Elekeza*Uhalisia:*

Maneno "elekeza" na "maelekezo" yanahusu kutoa maagizo maalum kuhusu nini cha kufanya.

- Kutoa "maelekezo" maana yake ni kumwambia mtu haswa anachopaswa kufanya.
- Wakati Yesu alipowapa wanafunzi mkate na samaki ili kuwagawia watu, aliwapa maagizo maalum kuhusu jinsi ya kuyafanya hayo.
- Kulingana na muktadha, neno "elekeza" linaweza pia kutafsiriwa kama "ambia" au "ongoza" au "fundisha" au "toa maelekezo kwa."
- Neno "maelekezo" linaweza kutafsiriwa kama "miongozo" au "maelezo" au "kile alichokuambia ufanye."
- Wakati Mungu anapotoa maagizo, neno hili wakati mwingine hutafsiriwa kama "amri" au "maagizo."

(Tazama pia: amri, agizo, fundisha)

Marejeleo ya Biblia:

- [Kutoka 14:4](#)
- [Mwanzo 26:5](#)
- [Waebrania 11:22](#)
- [Mathayo 10:5](#)
- [Mathayo 11:1](#)
- [Mithali 1:30](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H0241, H0376, H0559, H0631, H1004, H1696, H1697, H3256, H3289, H3384, H4148, H4156, H4687, H4931, H4941, H6098, H6310, H6490, H6680, H7919, H8451, G12560, G12990, G13190, G13210, G13780, G17810, G17850, G27270, G27530, G35590, G35600, G38110, G38520, G38530, G42640, G43670, G48220

Eliakimu*Ukweli:*

Eliakimu lilikuwa jina la wanaume wawili katika Agano la Kale.

- Mtu mmoja aliyeitwaye Eliakimu alikuwa msimamizi wa ikulu chini ya Mfalme Hezekia.
- Mtu mwingine aliyeitwa Eliakimu alikuwa mwana wa Mfalme Yosia. Alifanywa mfalme wa Yuda na Farao wa Misri Neko.
- Neko alibadilisha jina la Eliakimu kuwa Yehoyakimu.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Tafsiri Majina)

(Tazama pia: Hezekia, Yehoyakimu, Yosia, Farao)

Marejeleo ya Biblia:

- [2 Wafalme 18:18](#)
- [2 Wafalme 18:26](#)
- [2 Wafalme 18:37](#)
- [2 Wafalme 23:34-35](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H0471, G16620

Elisha*Uhalisia:*

Elisha alikuwa nabii katika Israeli wakati wa utawala wa wafalme kadhaa wa Israeli: Ahabu, Ahazia, Yehoram, Yehu, Yehoahazi, na Yehoashi.

- Mungu alimwambia nabii Eliya amteue Elisha kuwa nabii.
- Wakati Eliya alichukuliwa mbinguni kwa gari la moto, Elisha akawa nabii wa Mungu kwa wafalme wa Israeli.
- Elisha alifanya miujiza mingi, ikiwa ni pamoja na kumponya Naamani kutoka Shamu ambaye alikuwa na ukoma na kumfufua mwana wa mwanamke kutoka Shunemu kutoka kwa wafu.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinzi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Eliya, Naamani, nabii.)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Wafalme 19:15-16](#)
- [2 Wafalme 3:15](#)
- [2 Wafalme 5:8](#)
- [Luka 4:25](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H0477

Eliya*Ukweli:*

Eliya alikuwa mmoja wa manabii muhimu zaidi wa Yehova. Eliya alitabiri wakati wa utawala wa wafalme kadhaa wa Israeli na Yuda, akiwemo Mfalme Ahabu.

- Mungu alifanya miujiza mingi kuititia Eliya, ikiwa ni pamoja na kumfufua mvulana aliyekufa.
- Eliya alimkemea Mfalme Ahabu kwa kumwabudu mungu wa uongo, Baali.
- Alipinga manabii wa Baali kwa jaribio lillothibitisha kwamba Yehova ndiye MUNGU WA KWELI pekee.
- Mwisho wa maisha ya Eliya, Mungu alimchukua kwa muujiza kwenda mbinguni akiwa bado hai.
- Karne nyingi baadaye, Eliya, pamoja na Mose, walitokea na Yesu kwenye mlima, na walizungumza pamoja kuhusu mateso na kifo kijacho cha Yesu huko Yerusalem.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: muujiza, nabii, Yehova)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Wafalme 17:1](#)
- [2 Wafalme 1:3-4](#)
- [Yakobo 5:16-18](#)
- [Yohana 1:19-21](#)
- [Yohana 1:24-25](#)
- [Marko 9:5](#)

Mifano kutoka kwa hadithi za Biblia:

- **19:2** Eliya alikuwa nabii wakati Ahabu alikuwa mfalme wa ufalme wa Israeli.
- **19:2** Eliya alimwambia Ahabu, "Hapatakuwa na mvua wala umande katika ufalme wa Israeli hadi niseme hivyo."
- **19:3** Mungu alimwambia Eliya aende kwenye kijito katika nyika kujificha kutoka kwa Ahabu ambaye alitaka kumuua. Kila asubuhi na kila jioni, ndege walimletea mkate na nyama.
- **19:4** Lakini walimtunza Eliya, na Mungu aliwapa mahitaji yao ili mtungi wao wa unga na chupa yao ya mafuta haikuwai kuwa tupu.
- **19:5** Baada ya miaka mitatu na nusu, Mungu alimwambia Eliya arudi katika ufalme wa Israeli na kuzungumza na Ahabu kwa sababu alikuwa anaenda kutuma mvua tena.
- **19:7** Kisha Eliya akawaambia manabii wa Baali, "Chinjeni fahali na muiandae kama dhabihu, lakini msitie moto."
- **19:12** Kisha Eliya akasema, "Msiruhusu yejote kati ya manabii wa Baali kutoroka!"
- **36:3** Kisha Mose na nabii Eliya walitokea. Watu hawa walikuwa wameishi miaka mingi kabla ya hili. Walizungumza na Yesu kuhusu kifo chake ambacho kingetokea hivi karibuni huko Yerusalem.

Data ya Neno:

- Strong's: H0452, G22430

Elizabeti*Uhalisia:*

Elizabeti alikuwa mama wa Yohane Mbatizaji. Mume wake aliitwa Zekaria.

- Zakaria na Elizabeti hawakuweza kupata watoto, lakini katika uzee wao, Mungu alimwahidi Zakaria kwamba Elizabeti atamzalia mwana.
- Mungu alitimiza ahadi yake, na hivi karibuni Elizabeti alipata mimba, na Elizabeti akamzaa mtoto wa kiume. Walimwita mtoto huyo Yohane.
- Elizabeti pia alikuwa jamaa wa Maria, mama yake Yesu.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Yohane Mbatizaji, Zekaria katika Agano Jipy)

Marejeleo ya Biblia:

- [Luka 1:5](#)
- [Luka 1:24-25](#)
- [Luka 1:41](#)

Data ya Neno:

- Strong's: G16650

Engedi*Ufafanuzi:*

En Gedi lilikuwa jina la mji katika nyika ya Yuda, kusini mashariki mwa Yerusalemu.

- En Gedi ilikuwa kwenye ukingo wa magharibi wa Bahari ya Chumvi.
- Sehemu ya jina lake inamaanisha "chemchemi," ikirejelea chemchemi inayosambaza maji kwenye jiji.
- En Gedi ilijulikana kwa mashamba yake mazuri ya mizabibu na ardhi nyingine yenye rutuba, labda kutokana na kumwagiliwa maji ya chemchemi.
- Kulikuwa na ngome huko En Gedi ambako Daudi alikimbilia alipokuwa akifukuzwa na Mfalme Sauli.

(Tazama pia: Daudi, jangwa, chemchemi, Yuda, mapumziko, Bahari ya Chumvi, Sauli (Agano la Kale), ngome, shamba la mizabibu)

Marejeleo ya Biblia:

- [2 Mambo ya Nyakati 20:2](#)
- [Wimbo wa Sulemani 1:12-14](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H5872

Enzi*Ufafanuzi:*

Kiti cha enzi ni kiti kilichoundwa maalum ambapo mtawala huketi anapoamua mambo muhimu na kusikiliza maombi kutoka kwa watu wake.

- Kiti cha enzi pia ni ishara ya mamlaka na nguvu ambayo mtawala anayo.
- Neno "enzi" linaweza pia kutumika kumrejelea mtawala, utawala wake, au nguvu zake.
- Kwenye Biblia, Mungu mara nyingi alionyeshwa kama mfalme anayeketi kwenye kiti chake cha enzi. Yesu alielezewa kama anayeketi kwenye kiti cha enzi upande wa kulia wa Mungu Baba.
- Yesu alisema kwamba mbingu ni kiti cha enzi cha Mungu. Njia moja ya kutafsiri hii inaweza kuwa, "mahali ambapo Mungu anatawala kama mfalme."

(Tazama pia: mamlaka, nguvu, mfalme, utawala)

Marejeleo ya Biblia:

- [Wakolosai 1:15-17](#)
- [Mwanzo 41:40](#)
- [Luka 1:32](#)
- [Luka 22:30](#)
- [Mathayo 5:34](#)
- [Mathayo 19:28](#)
- [Ufunuo 1:4-6](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H3427, H3676, H3678, H3764, H7675, G09680, G23620

Esau

Uhalisia:

Esau alikuwa mmoja wa watoto mapacha wa Isaka na Rebeka. Alikuwa mtoto wao wa kwanza kuzaliwa. Ndugu yake pacha alikuwa Yakobo.

- Esau aliuza haki yake ya mzaliwa wa kwanza kwa ndugu yake Yakobo kwa kubadilishana na bakuli la chakula.
- Kwa kuwa Esau alizaliwa kwanza, baba yake Isaka alipaswa kumpa baraka maalum. Hata hivyo, Yakobo alimdanganya Isaka ili apate baraka hiyo badala ya Esau. Mwanzoni, Esau alikasirika sana kiasi cha kutaka kumuua Yakobo, lakini baadaye alimsamehe.
- Esau alikuwa na watoto wengi na wajukuu, na hawa wazao walikuwa kundi kubwa la watu waliokuwa wakiishi katika nchi ya Kanaani.

(Mapendekezo ya tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Edomu, Isaka, Yakobo, Rebeka)

Marejeleo ya Biblia:

- [Mwanzo 25:26](#)
- [Mwanzo 25:29-30](#)
- [Mwanzo 26:34](#)
- [Mwanzo 27:11-12](#)
- [Mwanzo 32:5](#)
- [Waebriana 12:17](#)
- [Warumi 9:13](#)

Mifano kutoka kwenye hadithi za Biblia:

- **6:7** Watoto wa Rebeka walipozaliwa, mwana mkubwa alizaliwa akiwa na ngozi nyekundu na mwenye nywele nyingi, wakamwita **Esau**.
- **7:2** Kwa hiyo **Esau** alimpa Yakobo haki zake za mzaliwa wa kwanza.
- **7:4** Isaka alipozihisi nywele za mbuzi na kunusa nguo, alifikiri ni **Esau** na akambariki.
- **7:5** **Esau** alimchukia Yakobo kwa sababu Yakobo alikuwa ameiba haki zake za mzaliwa wa kwanza na pia baraka yake.
- **7:10** Lakini **Esau** tayari alikuwa amemsamehe Yakobo, na walifurahi kuonana tena.

Data ya Neno:

- Strong's: H6215, G22690

Esta*Uhalisia:*

Esta alikuwa mwanamke Myahudi aliyejuka kuwa malkia wa ufalme wa Uajemi baada ya Waisraeli kupelekwa Babuloni kama watumwa. "Esta" lilikuwa jina lake la Kiajemi, na jina lake la Kiebrania lilikuwa "Hadasa."

- Kitabu cha Esta kinasimulia hadithi ya jinsi Esta alivyokuwa mke wa Mfalme Ahasuero wa Uajemi na jinsi Mungu alivyomtumia kuwaokoa watu wake.
- Esta alikuwa yatima ambaye alilelewa na binamu yake mkubwa, Mordekai, ambaye alimcha Mungu.
- Kutii kwake baba yake mlezi kulimsaidia kuwa mtiifu kwa Mungu.
- Esta alitii Mungu na kuhatarisha maisha yake ili kuwaokoa watu wake, yaani Wayahudi.
- Hadithi ya Esta inaonyesha mamlaka kuu ya Mungu juu ya matukio ya historia, hasa jinsi anavyowalinda watu wake na kufanya kazi kupitia wale wanaomtii.

(Mapendekezo ya tafsiri: Tafsiri Majina)

(Tazama pia: Ahasuero, Mordekai, Uajemi)

Marejeleo ya Biblia:

- [Esta 2:7](#)
- [Esta 2:15](#)
- [Esta 7:1](#)
- [Esta 8:2](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H0635

Ethiopia*Uhalisia:*

Ethiopia ni nchi barani Afrika iliyoko kusini mwa Misri, ikipakana na Mto Naili upande wa magharibi na Bahari ya Shamu upande wa mashariki. Mtu kutoka Ethiopia anaitwa "Muethiopia."

- Ufalme wa kale wa Ethiopia ulikuwa kusini mwa Misri na ulijumuisha ardh ambayo sasa ni sehemu ya nchi kadha za kisasa za Afrika, kama vile Sudan, Ethiopia ya kisasa, Somalia, Kenya, Uganda, Jamhuri ya Afrika ya Kati, na Chad.
- Katika Biblia, Ethiopia wakati mwingine hujulikana kama "Kushi" au "Nubia."
- Nchi za Ethiopia ("Kushi") na Misri mara nyingi zinatajwa pamoja katika Biblia, labda kwa sababu zilikuwa karibu na kila moja na watu wao huenda walikuwa na mababu fulani sawa.
- Mungu alimtuma Filipo mwinjilisti kwenda jangwani ambako alishiriki habari njema kuhusu Yesu na towashi wa Ethiopia.

(Mapendekezo ya tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Kushi, Misri, towashi, Filipo)

Marejeleo ya Biblia:

- [Matendo 8:27](#)
- [Matendo 8:30](#)
- [Matendo 8:32-33](#)
- [Matendo 8:36-38](#)
- [Isaya 18:1-2](#)

Nahumu 3:9

- [Sefania 3:9-11](#)

Data ya Neno:

- Strong's: G01280

Ezekiel

Uhalisia:

Ezekiel aliwa nabii wa Mungu wakati wa kipindi cha uhamisho ambapo Wayahudi wengi walichukuliwa kwenda Babeli.

- Ezekiel aliwa kuhani aliyeishi katika ufalme wa Yuda wakati ambapo yeye na Wayahudi wengine wengi walitekwa na jeshi la Babeli.
- Kwa zaidi ya miaka ishirini, yeye na mke wake waliishi Babeli karibu na mto, na Wayahudi walikuja hapo kumsikiliza akizungumza ujumbe kutoka kwa Mungu.
- Miiongoni mwa mambo mengine, Ezekiel alitabiri kuhusu uharibifu na urejeshwaji wa Yerusalem na hekalu.
- Alitabiri pia kuhusu ufalme wa Masihi ujao.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Babeli, Kristo, uhamisho, manabii)

Marejeleo ya Biblia:

- [Ezekiel 1:3](#)

[Ezekiel 24:24](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H3168

Ezra

Uhalisia:

Ezra aliwa kuhani wa Israeli na mtaalamu wa sheria ya Kiyahudi ambaye alirekodi historia ya Waisraeli waliporudi Yerusalem kutoka Babeli ambako Waisraeli walikuwa wamezuiliwa kwa miaka 70.

- Ezra aliandika sehemu hii ya historia ya Israeli katika kitabu cha Biblia kinachoitwa Ezra. Inawezekana pia aliandika kitabu cha Nehemia, kwa kuwa awali vitabu hivi viwili vilikuwa kitabu kimoja.
- Ezra aliporudi Yerusalem, alirejesha Sheria kwa sababu Waisraeli walikuwa wameacha kutii sheria za sabato na walikuwa wameoa wanawake waliokuwa wakifuata dini za kipagani.
- Ezra pia alisaidia kulijenga upya hekalu, ambalo lilikuwa limeharibiwa na Wababeli walipouteka Yerusalem.
- Kuna wanaume wengine wawili walijotajwa katika Agano la Kale ambao pia wanaitwa Ezra.

(Mapendeleko ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina Sahihi)

(Tazama pia: Babeli, uhamisho, Yerusalem, sheria, Nehemia, hekalu)

Marejeleo ya Biblia:

- [Ezra 7:6](#)
- [Nehemia 8:1-3](#)
- [Nehemia 12:1](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H0250, H5830, H5831